

INARI

TOIMINTAKERTOMUS

1.8.2023 – 31.7.2024

KIRJASTO

KIRJASTON TOIMINTAKERTOMUS 2023-2024

Kirjasto on aktiivinen osa kuntalaisten elämää

Kirjasto toteutti kirjastolain 2016/1492 6 §:n mukaisia tehtäviä.

Kirjaston toiminta on Inarin kunnan ylläpitämää maksutonta lähi- ja peruspalvelua, jossa pyrittiin aktiivisesti tavoittamaan kaikki kuntalaiset. Kirjasto on helposti saavutettava sivistys- ja kulttuurilaitos, joka edistää kirjallisuuden ja kulttuurin harrastamista sekä monilukutaitoa. Monilukutaidon edistäminen vahvistaa aktiivista kansalaisuutta, mikä lisää luottamusta ja hyvinvointia yhteiskunnassa. Kirjasto oppimisympäristönä tukee elinikäistä oppimista sekä etäopiskelua ja -työskentelyä. Kirjastotilat ovat kaikille avoimia, esteettömiä yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Sivistystyöllään kirjasto tukee kuntalaisten hyvän elämän edellytyksiä.

Kirjaston toimintaa kuvaavat laajat tilastotiedot ovat luettavissa Suomen yleisten kirjastojen tilastot-verkkopalvelussa <https://tilastot.kirjastot.fi/>

Vuoden 2023 aikana kirjastosta annettiin 15,71 lainaa/asukas, joka on hieman enemmän kuin vuonna 2022. Fyysisiä käyntejä/asukasluku oli 10,99. Verkkokäyntejä oli 57 449.

Helposti saavutettavat palvelut

Normaalitilanteessa pääkirjaston vakiintunut asiakaspalveluaika oli 48 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 35 h/vko. Saamelaiskirjastossa asiakaspalveluaika oli 24 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 59 h/vko. Kesäaikana oli muutoksia palveluajoissa ja mm. pääkirjastossa oli kesällä lauantaisin vain omatoimiaika. Saamelaiskirjasto oli kiinni heinäkuun 2023.

Kirjastoautossa oli kahden viikon reittikierto. Palveluaikaa oli keskimäärin 20 h/viikko. Pysäkkejä on 66. Kirjastoauton aikataulu tarkistetaan vuosittain syksyllä.

Kirjaston 24/7 -verkkopalvelu on osoitteessa lapinkirjasto.finna.fi.

Kirjastojen tiloissa ei ole tapahtunut kovinkaan suuria muutoksia vuoden 2023 aikana. Kalusteiden hankinnassa kiinnitettiin huomioita ergonomiaan ja työn sujuvuuteen. Vuonna 2024 on pääkirjastolle hankittu tapahtumia varten uudet kannettavat ja kokoontaitettavat tuolit, jotka helpottavat ja nopeuttavat tapahtumien järjestelyjä. Henkilökunnalle hankittiin työtuoleja ja pöytiä sekä hyllyttämiseen kärryjä. Kaikilla työntekijöillä on nyt kannettavat tietokoneet käytössä.

Kirjastossa on liikuntatoimen liikuntapassien myyntipiste. Kirjastoautossa myydään edelleen Ivalon apteekin käsikauppalääkkeitä ja toimitetaan asiakkaille reseptilääkkeitä.

Perustehtävät

Kirjaston keskeiset tehtävät ovat monipuolisen lukutaidon ja lukemisharrastuksen, yhteiskunnallisen osallisuuden, harrastamisen ja kulttuurin kokemisen edistäminen. Tätä varten ovat olemassa kirjaston kokoelmat, opastus- ja opetuspalvelut sekä tapahtumat, näyttelyt sekä kirjallisuuteen liittyvän muu toiminta. Kirjastopalvelut tuotetaan laadukkaasti, taloudellisesti ja kaikkia osapuolia vastavuoroisesti hyödyttävässä yhteistyössä kunnan sivistystoimen, muiden paikallisten toimijoiden ja Lapin kirjaston kesken.

Koulujen kanssa tehtiin kirjaston lukijuuskasvatussuunnitelman ja koulun opetussuunnitelman mukaista lukutaitoyhteistyötä. Sen sisältöä ovat kirjastonkäytön opetus, tarinatuokiot ja kirjavinkkaus. Vastaavasti alle kouluikäisille tarjottiin satutunteja vielä. Syksyllä 2023 annettiin kirjastonkäytön opetusta myös inarinsaameksi sekä satutunteja pohjois- ja inarinsaameksi. Kirjasto järjesti monipuolisia lukutaitoon liittyviä koulutuksia vuonna 2023 alle 18-vuotiaille 48 kertaa. Niihin osallistui yhteensä 671 osallistujaa.

Tarkasteltuna ajanjaksona kirjastolla oli mm. Ari Savikon perhokalastuksesta kertovan kirjan sekä Outi Hyvösen Annikki Kariniemestä kertovan kirjan esittelyt, Ari Tukiaisen näyttely, lapsille teatteriesityksiä sekä Seppo Konttisen kirjanjulkistamistilaisuus. Lisäksi vuoden 2023 Inariviikoilla on Inarin kirjasto ollut mukana toteuttamassa tapahtumia. Teemaviikkoja, merkkipäiviä ja muita ajankohtaisia teemoja huomioitiin pienimuotoisemmin kirjanäyttelyin. Kielikahvilatoimintaa kokeiltiin pääkirjastolla espanjaksi ja lisäksi kirjasto teki yhteistyötä liikuntatoimen kanssa järjestämällä muutamana kerran tasapainoa ja runoutta tilaisuudet. Yhteistyö Tarinakaira- hankkeen kanssa aloitettiin. Saamelaiskirjastossa pidettiin kuukausittain kokoontuvaa kirjakerhoa aikuisille. Kirjaston tiloissa kokoontui kirjoittaja- ja harrastajaryhmiä. Kirjastossa on ollut mahdollisuus tenttien suorittamiseen, mikä tukee etäopiskelua.

Kirjasto ylläpitää uudistuvaa, monipuolista kokoelmaa, johon kuuluu perinteisiä ja verkkoaineistoja, sekä niihin liittyviä palveluita. Kokoelmien kehittämisessä tavoitteena olivat valtakunnalliset, kokoelmien uusiutumista kuvaavat suositukset, jotka myös pääosin saavutettiin. Kirjaston kokoelma vuonna 2023 oli yhteensä 92 930 yksikköä. Uutta aineistoa hankittiin yhteensä 3 111 kappaletta. Kirjastoon tuli 152 lehtivuosikertaa.

Verkkoaineistojen tarjonta on pysynyt laajana sen jälkeen, kun Inarin kunnankirjasto liittyi Pohjoisen eKirjaston Yhteistyösopimukseen vuonna 2021. Sen puitteissa Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kuntien yleiset kirjastot kehittävät ja ylläpitävät keskitetysti laajenevia e-palvelusisältöjä. E-kokoelmiin kuuluu kirja-, äänikirja-, lehti-, musiikki- ja elokuva-aineistoa, joista suurin osa on kotoa käsin etäkäytettäviä. Verkkoaineiston käyttö on tarkastelukaudella edelleen hieman kasvanut. Kuntien yhteiseen eKirjastoon liittyminen siirtyi vuoden 2025 alkuun.

Paikallista kulttuuriperinnettä säilytetään ylläpitämällä kirjaston Inari-kokoelmaa ja Tarinoiden Inari -verkkoarkistoa. Tarinoiden Inarin sivustoja on päivitetty ja tarinoita on lisätty kuunneltavaksi. Tämän on mahdollistanut työntekijän saaminen yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa.

Inarin kirjasto on osallistunut aktiivisesti Lapin kirjaston yhteiseen kehittämistyöhön. Kirjastotoimenjohtaja on kuulunut Lapin kirjaston johtoryhmän puheenjohtajistoon 6.5.2022 alkaen.

Inarin kirjasto on osallistunut AKE Lapin rahoittamaan Kirjastokaverit-toimintaan. Inarin kirjaston henkilökunta kävi Ranualla tutustumismatkalla. Vierailu oli antoisia ja toi piristystä kirjaston arjen pyörittämiseen. Teemoiksi tapaamisilla nousivat mm. tila- ja kalustemuutokset, joihin hyödynnettiin toisen kirjaston ammatillisia näkemyksiä sekä lukutaitoon liittyvä hanketyö. Myös AKEn strategian laadintaan osallistuttiin Kirjastokaveri-tapaamisessa.

Pääkirjasto, Saamelaiskirjasto ja kirjastoauto toimivat presidentin vaalien ennakkoäänestyspaikkana ja pääkirjasto myös varsinaisena äänestyspäivän toimipaikkana.

Hanke –painopistealueena lukutaidon edistäminen

Kirjasto on toteuttanut perustehtäviensä lisäksi hankeavustuksella kehittämistyötä.

Ajalla 1.4.2024-31.12.2025 kirjasto toteuttaa Lukutaidon valmiuksia Lapin malliin -hanketta. Inarin kirjasto toimii hankehallinnoijana Lapin kirjastojen yhteishankkeessa, jonka tavoitteena on levittää Inarin kirjastossa kehitettyjä toimivia lukutaitoyhteistyön malleja muihin Lapin kirjastoihin. Hankkeeseen osallistuu kaikki Lapin 21 kuntaa ja hanke kohdistuu jokaisen kunnan kirjastoon sekä varhaiskasvatukseen. Hankeen rahoittaa Aluehallintovirasto. Hankkeeseen on palkattu kaksi päätoimista ja yksi osa-aikainen hanketyöntekijä.

Henkilöstö

Kirjastotoimen vakinaiseen henkilöstöön kuuluu kirjastotoimenjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, kolme kirjastovirkailijaa ja kirjastoautonkuljettaja-virkailija; yhteensä kirjastossa on seitsemän henkilötyövuotta. Saamelaiskirjastossa on pitkäaikainen sijaisjärjestely vuoden 2025 loppuun asti, koska vakinainen kirjastonhoitaja on työvapaalla hankeasiantuntijana. Inarin Saamelaiskirjastolle on palkattu vuoden 2025 loppuun asti kirjastohoitajan sijaiseksi kaksi henkilöä, joiden yhteenlaskettu työmäärä vastaa yhtä henkilötyövuotta. Myös pääkirjaston avoinna olleet kirjastovirkailijan toimet on saatu täytettyä toistaiseksi.

Henkilöstön osaamista on kehitetty täydennyskoulutuksen avulla.

Kirjastossa on ollut 1 kesätyöntekijä, ohjattavia koululaisia TET-jaksoilla, sekä kaksi henkilöä avotai kuntouttavassa työtoiminnassa.

Arviointi ja sisäiset tavoitteet

Kirjaston toimintaa ja kehittämistä tarkastelukaudella ohjaavana periaatteena on ollut se, että olemme asiakasta varten. Lukemisen ja lukutaidon edistäminen on läpäisevä näkökulma asiakkaille suunnatussa toiminnassa. Kirjastolla on riittävä, hyvinvoiva ja osaava henkilökunta, jolla on mahdollisuus erikoistua. Nämä tavoitteet pohjautuvat kirjastolakiin ja Lapin kirjaston strategiaan sekä henkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin.

Kirjaston kokoelmia ja palveluita sekä periaatteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti sekä omana työnä että osallistamalla AVI:n ja Lapin kirjaston järjestämiin yhteisiin asiakaskyselyihin ja muihin evaluointeihin.

Kirjastoissa on päästy tavoitteisiin hyvin. Tarkastelujakson aikana kirjaston henkilöstö on saanut hyvää palautetta toimivasta ja ystävällisestä asiakaspalvelusta.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Sivistyslautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p><i>Vaikuttavuustavoitteet</i> Aktiivinen, osallistuva ja osaava kuntalainen</p> <p>Elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen</p> <p>Verkkoaineiston laajennetut mahdollisuudet kaikille kuntalaisille</p> <p>Lukemisen edistäminen</p>	<p><i>Vaikuttavuustavoitteet</i> Palveluja kehitetään asiakasnäkökulmasta ja yhdessä asiakkaiden kanssa. Tarinoiden Inari - verkkopalvelun saavutettavuus</p> <p>Kokoelmat ovat ajantasaiset, monipuoliset ja asiakkaiden tarpeisiin sopivat. Tilat ja välineet ovat toimivat.</p> <p>Verkkoaineiston ja -käytön mahdollisuuksien markkinointi kuntalaisille</p> <p>Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset lukevat monipuolisesti ja osaavat sekä ymmärtää että soveltaa lukemaansa.</p>	<p>Asiakaskyselyistä hyvä palaute. Tarinoiden Inari -palvelu toiminnassa, uusia tarinoita.</p> <p>Kokoelmat 92 930</p> <p>Verkkokäynnit 57 449</p> <p>Lukijuuskasvatussuunnitelman mukaiset toiminnot toteutettu</p>	<p>Asiakaskyselyt. Kehitetään tarinoideninari.fi-sivustoa</p> <p>Tarjotaan tiloja ja välineitä oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Annetaan kirjaston käytön, monilukutaidon, tiedonhallintataitojen ja tietoyhteiskunta- valmiuksien opastusta.</p> <p>Verkkoaineiston käyttöä varten hankitaan tarvittavaa laitteistoa ja ohjelmia. Järjestetään koulutusta verkkoaineistosta.</p> <p>Tuetaan lasten, nuorten ja nuorten aikuisten lukuharrastusta, monilukutaitoa ja itsenäistä tiedonhankintaa kehittämällä systemaattista koulu- ja muuta sidosryhmäyhteistyötä. Järjestetään pedagogisia satutunteja ja muita lasten tapahtumia.</p>
<p><i>Tuottavuustavoitteet</i> Lainamäärät</p> <p>Koulutus- ja kulttuuritapahtumien osanottajamäärä</p> <p>Laajat aukioloajat</p>	<p><i>Tuottavuustavoitteet</i> Lainausmäärät pysyvät vähintään ennallaan</p> <p>Koulutus- ja kulttuuritapahtumat ovat houkuttelevia ja laadukkaita</p> <p>Omatoimikirjasto täydentää asiakaspalvelun jatkuvuutta. Kirjastoauton monimuotoiset palvelut kuntalaisille</p>	<p>Tavoite: Seurattavat</p> <p>Kokonaislainaus 110 707</p> <p>Järjestetty tapahtumia 80</p> <p>Kokonaislainaus/aukiolotunnit 11,49. Aukiolotunnit 9 638. Kirjastoauton lainat 26 274.</p>	<p>Ylläpidetään riittävää, uusiutuvaa ja monipuolista perinteisten ja verkkoaineistojen kokoelmaa. Markkinoidaan aineistoja sisältöjä avaamalla.</p> <p>Kirjasto järjestää yhdessä muiden toimijoiden sekä omana toimintanaan koulutus-, kulttuuri- ja sivistyspalveluita</p> <p>Omatoimikirjaston ja asiakaspalvelun rajat toimiviksi. Kirjastoauton kohdennetut palvelut asiakkaille</p>